

Toruń, dnia 4 sierpnia 2015 r.

DTR-064-21/15

Panie i Panowie
Wójtowie, Burmistrzowie,
Prezydenci Miast

Uprzejmie przypominam, że zgodnie z kalendarzem wyborczym dla referendum ogólnokrajowego, **w dniu 17 sierpnia 2015 r.** upływa termin sporządzenia spisów osób uprawnionych do udziału w referendum. Wzór spisu, sposób jego sporządzania, aktualizacji oraz udostępniania określa Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1086). Zgodnie z art. 9 ust. 7 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 318) do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.) w rozdziale 5 działu I, art. 26-37.

1. Sporządzenie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum.

1. Spis osób uprawnionych sporządza się na podstawie stałego rejestru wyborców prowadzonego przez urząd gminy, według miejsca stałego zamieszkania wyborcy (obejmuje on wszystkich wyborców ujętych w rejestrze wyborców danej gminy, zarówno zameldowanych na pobyt stały, jak i wpisanych do rejestru wyborców na własny wniosek).
2. W referendum będzie można również głosować poza miejscem stałego zamieszkania (w obwodach odrębnych, dopisanie do spisu w wybranym obwodzie, na zaświadczenie o prawie do głosowania, głosowanie korespondencyjne). Wskazane w kalendarzu referendalnym terminy wykonania związanych z tym czynności, przypadające w dzień wolny od pracy, są zgodnie z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego, przedłużone na pierwszy dzień roboczy po tym dniu.
3. Spis osób uprawnionych do udziału w referendum składa się wyłącznie z części A (głosują tylko obywatele polscy).
4. Spis osób uprawnionych sporządzany jest w programie informatycznym i aktualizowany w tym programie do chwili jego wydruku.
5. Wydruku spisu osób uprawnionych z systemu informatycznego dokonuje się nie później niż na 2 dni przed dniem referendum, tj. **4 września 2015 r.**
6. Spis drukuje się dla każdego obwodu głosowania w 2 egzemplarzach.

2. Sporządzenie spisu osób uprawnionych w obwodach odrębnych utworzonych w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz domach studenckich.

1. Spis osób uprawnionych dla obwodów odrębnych utworzonych w szpitalach, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych sporządza się w kolejności alfabetycznej nazwisk, na podstawie wykazu osób, które będą w nich przebywać w dniu referendum.
2. Wykaz ten sporządza dyrektor danego zakładu i przekazuje do urzędu gminy najpóźniej w 5 dniu przed dniem referendum – **1 września 2015 r.**
3. O umieszczeniu w spisie osób uprawnionych w tych obwodach, należy zawiadomić urząd gminy według miejsca stałego zamieszkania osoby uprawnionej lub ostatniego zameldowania na pobyt stały, w celu skreślenia jej ze spisu osób uprawnionych.
4. Należy poinformować dyrektorów zakładów (szczególnie szpitali), o obowiązku powiadomienia wszystkich osób objętych wykazem, że zostaną skreślone ze spisu osób uprawnionych w miejscu stałego zamieszkania i będą mogły głosować wyłącznie w obwodzie głosowania utworzonym w zakładzie, a w innym obwodzie - wyłącznie po uzyskaniu zaświadczenia o prawie do głosowania z urzędu gminy, na terenie której położony jest zakład.
5. Jeśli natomiast opuszczają te zakłady przed dniem referendum, wówczas żeby głosować w „swoim” obwodzie, muszą udokumentować, że opuścili szpital, dom pomocy społecznej, zakład karny lub areszt śledczy (o ile otrzymają w tym dniu wypis lub inny dokument potwierdzający opuszczenie zakładu). Tylko w takim przypadku obwodowa komisja ds. referendum będzie mogła je dopisać w dniu głosowania do spisu osób uprawnionych w miejscu stałego zamieszkania.
6. Osoby, które przybędą do wyżej wymienionych jednostek w dniu referendum, będą mogły głosować w obwodach utworzonych w tych jednostkach tylko na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania.
Proszę o przekazanie dyrektorom zakładów, by oprócz wywieszenia w tych zakładach informacji dla pacjentów o w/w możliwościach głosowania, dotatkowo informować pacjentów w salach lub w formie ulotek z tymi informacjami.
7. W razie konieczności dopisania do spisu osób uprawnionych, osób przybyłych do zakładu po sporządzeniu wykazu, ale nie później niż na 2 dni przed dniem referendum, dyrektor zakładu niezwłocznie przekazuje właściwemu urzędowi gminy dodatkowy wykaz tych osób – **4 września 2015 r.**
8. W przypadku konieczności skreślenia ze spisu, osób stale zamieszkałych w gminie, na obszarze której znajduje się zakład, które po sporządzeniu wykazu opuściły ten zakład, dyrektor zakładu niezwłocznie przekazuje właściwemu urzędowi gminy wykaz tych osób.

9. Spis osób uprawnionych w obwodach odrębnych sporządza się i drukuje najpóźniej w 2 dniu przed dniem wyborów - **4 września 2015 r.**
10. Mając na uwadze sporządzenie dla obwodów odrębnych jak najbardziej aktualnego spisu, w miarę możliwości wskazane byłoby aktualizowanie spisów dla tych obwodów do chwili przekazania ich przewodniczącym obwodowych komisji ds. referendum tj. w przeddzień głosowania.

W gminach, na terenie których znajdują się takie obwody, bardzo proszę o nawiązanie współpracy z administracją tych zakładów w celu prawidłowego sporządzenia i terminowego przekazania wykazu osób przebywających w zakładzie.

3. Dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum.

1. Wnioski o dopisanie do spisu w wybranym obwodzie mogą składać najpóźniej w 5 dniu przed dniem referendum, tj. **do dnia 1 września 2015 r.** osoby uprawnione do udziału w referendum:

a) stale zamieszkałe w gminie;

b) przebywające czasowo na obszarze gminy;

c) nigdzie niezamieszkałe, przebywające na obszarze gminy;

d) osoby niepełnosprawne stale zamieszkałe na obszarze gminy;

e) oraz żołnierze odbywający w tej miejscowości służbę wojskową i policjanci z jednostek skoszarowanych poza miejscem stałego zamieszkania (mogą składać wnioski w dniach **od 17 sierpnia – 24 sierpnia 2015 r., a przybyli do jednostek po tym terminie - **do dnia 4 września 2015 r.**);**

2. Wniosek o dopisanie do spisu składa się w urzędzie gminy na piśmie i dostarcza osobiście, przez inną osobę lub pocztą.
3. O dopisaniu do spisu osób uprawnionych w miejscu pobytu czasowego, niezwłocznie należy zawiadomić urząd gminy właściwy ze względu na miejsce stałego zamieszkania osoby uprawnionej lub ostatniego zameldowania na pobyt stały, w celu skreślenia jej ze spisu osób uprawnionych (dotyczy to osób przebywających czasowo, żołnierzy i policjantów).

Proszę o upowszechnienie na obszarze gminy informacji o możliwości i terminie składania wniosków o dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum.

4. Zaświadczenia o prawie do głosowania.

1. Na wniosek osoby uprawnionej do udziału w referendum, zmieniającej miejsce pobytu przed dniem referendum (zgłoszony pisemnie, faksem lub e-mailem) urząd gminy wydaje **zaświadczenie o prawie do głosowania**: przed sporządzeniem spisu osób uprawnionych – na podstawie rejestru wyborców, a po sporządzeniu spisu osób uprawnionych – na podstawie spisu. Osoby, która otrzymała zaświadczenie przed sporządzeniem spisu, nie umieszcza się w spisie osób

uprawnionych, a osobę która otrzymała zaświadczenie po sporządzeniu spisu osób uprawnionych, skreśla się ze spisu, wpisując stosowną adnotację w rubryce „Uwagi”.

2. Wniosek o wydanie zaświadczenia składa się w urzędzie gminy, gdzie osoba uprawniona została ujęta w spisie osób uprawnionych, najpóźniej **do dnia 4 września 2015 r.**, w godzinach pracy urzędu.
3. Zaświadczenie opatruje się numerem i wpisuje do ewidencji (rejestr) wydanych zaświadczeń, prowadzonej w urzędzie gminy (podając numer zaświadczenia, datę jego wydania, imię/imiona i nazwisko oraz nr PESEL osoby uprawnionej). Ewidencję zaświadczeń można prowadzić w formie papierowej lub w systemie informatycznym.
4. Zaświadczenia w referendum nie będą posiadały znaku holograficznego.
5. Zaświadczenie o prawie do głosowania osoba uprawniona może odebrać za pokwitowaniem osobiście lub przez upoważnioną pisemnie osobę. W przypadku upoważnienia innej osoby, osoba uprawniona sporządza wniosek o wydanie zaświadczenia i upoważnienie (może to być jeden dokument), w którym podaje swoje imię (imiona) i nazwisko, numer PESEL i umieszcza swój podpis oraz podaje dane osoby upoważnionej do odebrania zaświadczenia.
6. Zaświadczenia o prawie do głosowania urząd gminy wydaje do chwili przekazania spisu osób uprawnionych przewodniczącym obwodowych komisji ds. referendum.

5. Zadania związane z pełnomocnictwem do głosowania.

1. Sprawy te określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. Nr 157, poz. 936), jak również rozdział 7 Kodeksu wyborczego, art. 54-61.
2. Do dnia **28 sierpnia 2015 r.** osoby niepełnosprawne o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz osoby powyżej 75 lat, uprawnione do udziału w referendum, mogą składać wnioski o sporządzenie aktu pełnomocnictwa.
3. Uwaga! Głosowanie przez pełnomocnika jest wyłączone w obwodach odrębnych, a także w przypadku zgłoszenia przez osobę uprawnioną zamiaru głosowania korespondencyjnego.
4. Osoba uprawniona do udziału w referendum może cofnąć udzielone pełnomocnictwo. Cofnięcie pełnomocnictwa może nastąpić najpóźniej do dnia **4 września 2015 r.** przez złożenie oświadczenia w urzędzie gminy lub złożenie takiego oświadczenia w dniu głosowania - obwodowej komisji ds. referendum.

5. Urząd gminy prowadzi wykaz sporządzonych aktów pełnomocnictwa do głosowania, zgodnie z wzorem określonym w Zał. nr 13 do w/w rozporządzenia MSWiA (zmienić w nagłówku: „w referendum ogólnokrajowym”), w którym każdemu pełnomocnictwu nadaje się niepowtarzalny numer wynikający z kolejności wpisów. W wykazie odnotowuje się datę cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa. Dodatkowo również w spisie osób uprawnionych odnotowuje się zmiany związane z pełnomocnictwem do głosowania:
- a) fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa odnotowuje w rubryce „Uwagi” spisu osób uprawnionych: przed przekazaniem spisu przewodniczącemu obwodowej komisji ds. referendum - urząd gminy, a po przekazaniu spisu – właściwa obwodowa komisja ds. referendum, zamieszczając odpowiednią adnotację;
  - b) jednocześnie ze spisem osób uprawnionych wójt przekazuje przewodniczącemu obwodowej komisji ds. referendum listę osób uprawnionych, które udzieliły pełnomocnictwa, wpisanych do spisu osób uprawnionych, zawierającą dane umieszczone w wykazie. Dla każdego obwodu należy sporządzić osobną listę;
  - c) w spisie osób uprawnionych, w rubryce „Uwagi”, przy nazwisku osoby uprawnionej obwodowa komisja ds. referendum odnotowuje nazwisko i imię (imiona) pełnomocnika osoby uprawnionej wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”, a akt pełnomocnictwa załącza do spisu;
  - d) wójt niezwłocznie informuje przewodniczącego obwodowej komisji ds. referendum o zmianach w wykazie (cofnięcie, wygaśnięcie pełnomocnictwa itp.), które nastąpiły po przekazaniu listy osób uprawnionych, które udzieliły pełnomocnictwa, do zakończenia głosowania;
  - e) przewodniczący obwodowej komisji ds. referendum przekazuje niezwłocznie wójtowi wraz z innymi dokumentami z referendum oświadczenia o cofnięciu pełnomocnictwa, które zostały doręczone komisji w dniu głosowania oraz informację o wygasłych pełnomocnictwach, po zakończeniu głosowania.

W związku z powyższym, przy sporządzaniu w programie informatycznym formularzy spisu osób uprawnionych, należy mieć na uwadze przygotowanie odpowiednio większej rubryki „Uwagi”, w której muszą znaleźć się adnotacje dotyczące dopisania lub skreślenia ze spisu osób uprawnionych oraz adnotacje związane z pełnomocnictwem do głosowania.

6. Głosowanie korespondencyjne.

Kwestie te określa rozdział 6a Kodeksu wyborczego, art. 53a – 53l.

1. Każda osoba uprawniona do udziału w referendum może zgłosić do urzędu gminy, w której jest wpisana do rejestru wyborców, zamiar głosowania korespondencyjnego **do dnia 24 sierpnia 2015 r.** (zgłoszony ustnie, pisemnie, faksem, e-mailem). Zostanie ona wówczas skreślona ze spisu osób uprawnionych w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania i ujęta w spisie

w obwodzie głosowania wyznaczonym dla głosowania korespondencyjnego, jednocześnie będącym obwodem dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. Decyzję o tym, w którym obwodzie korespondencyjnym dopisać taką osobę do spisu, podejmuje organ sporządzający spis.

2. Osoba uprawniona do udziału w referendum otrzymuje z urzędu gminy pakiet referendalny, nie później niż w 7 dniu przed dniem referendum. Informację o wysłaniu pakietu umieszcza się w rubryce spisu osób uprawnionych - „Uwagi”, przy nazwisku osoby, która zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego. Urząd gminy prowadzi jednocześnie wykaz pakietów referendalnych (gdzie odnotowuje się fakt przygotowania, wysłania lub odbioru pakietu).
3. Jeśli osoba uprawniona do udziału w referendum zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego, zaświadczenia o prawie do głosowania nie wydaje się po wysłaniu do niej pakietu referendalnego, chyba że zwróciła ona pakiet w stanie nienaruszonym.
4. Uwaga! Głosowanie korespondencyjne jest wyłączone w obwodach odrębnych oraz w przypadku udzielenia pełnomocnictwa przez osobę uprawnioną do udziału w referendum.

7. Głosowanie w kraju osób uprawnionych do udziału w referendum, stale zamieszkałych za granicą.

Osoby te, jeśli będą przebywały w Polsce w dniu referendum, mogą głosować w dowolnym obwodzie głosowania, jeśli w dniu głosowania okażą obwodowej komisji ds. referendum ważny polski paszport oraz dokument potwierdzający, że stale zamieszkują za granicą. Mogą też głosować na zaświadczenie o prawie do głosowania wydane przez konsula (jeśli na wniosek zostały wpisane do spisu osób uprawnionych za granicą).

8. Aktualizowanie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum.

1. Po sporządzeniu spisu osób uprawnionych należy prowadzić jego aktualizację do dnia przekazania go przewodniczącym obwodowych komisji ds. referendum - **5 września 2015 r.**
2. Aktualizacja polega na dopisaniu wyborcy do spisu (przypadki określone w § 8 ust. 1 rozporządzenia) lub skreśleniu ze spisu (przypadki określone w § 10 ust. 1) oraz wpisaniu właściwych adnotacji w rubryce „Uwagi”. Oznacza to, że wszystkie zmiany (dopisania, skreślenia) dokonywane po sporządzeniu spisu do chwili jego wydruku, powinny być wprowadzane do systemu informatycznego.
3. Zmiany dokonane w spisie po jego wydrukowaniu wprowadza się również do systemu informatycznego. W przypadku dopisania osoby uprawnionej do spisu po jego wydrukowaniu, drukuje się w 2 egzemplarzach dodatkowy formularz spisu obejmujący dopisane osoby.

9. Udostępnianie spisu.

Zgodnie z art. 36 § 3 Kodeksu wyborczego, wójt (burmistrz, prezydent miasta) powiadamia wyborców o sporządzeniu spisu osób uprawnionych do udziału w referendum oraz o miejscu i czasie jego udostępniania, w sposób zwyczajowo przyjęty (tablice ogłoszeń, prasa, BIP itp.). Spis osób uprawnionych udostępniany jest w urzędzie gminy w dniach **od 17 sierpnia 2015 r. - 31 sierpnia 2015 r.**

10. Meldunki.

Na zakończenie informuję, że po sporządzeniu spisu osób uprawnionych do udziału w referendum przewidywane są dwa meldunki o liczbie osób uprawnionych, ujętych w spisie: w dniu **18 sierpnia 2015 r. (wtorek)** oraz w dniu **4 września 2015 r. (piątek)**. Szczegółowe informacje w tej sprawie przekazemy w odrębnym piśmie.

Informuję, że na stronie pkw.gov.pl w zakładce „Referendum ogólnokrajowe” → „Akty prawne ” znajduje się: rozporządzenie MSW w sprawie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum oraz inne akty prawne.

Z poważaniem

DYREKTOR

mgr Sławomir Michałak

